

SECTIO III.^a

DE VI ET NECESSITATE TRADITIONIS HUMANAЕ.

Traditio humana spectari potest obiective et active; obiective spectata est, ut hic sumitur, complexus earum cognitionum quae vocabulis connexae sunt, et quas genus humanaum possidet. Active spectata est communicatio harum cognitionum facta per locutionem a praecedente generatione ad subsequentem, quae communicatio dicitur quoque magisterium sociale. Quaeritur utrum necessaria sit haec traditio ad hoc ut mentes humanae explicari possint et actu aliud cognoscere; et proinde quaeritur utrum primo homini necessaria fuerit quaedam divina revelatio a qua humana traditio initium duceret.

PROPOSITIO XII. *Necessarium simpliciter non fuit, licet maxime conveniens, ut primus homo scientiam a Deo acciperet.*

Sane necessitas ex eo adstruitur quod homo per se sine extrinseco magisterio cogitare nequit; atqui probavimus id falsum esse: ergo. Conveniens tamen fuit. Nam fuit conveniens ut homo creatus haberet ab initio scientiam Dei, ut mundum ingrediens creatorem omnium cognosceret, omniumque vice laudaret; tum conveniens fuit ut haberet scientiam earum rerum quae necessariae et utiles sunt humanae societati, ut ab eo edocti posteri possent statim recte se gerere. Atqui homo sibi relictus non potuisset statim scientiam Dei obtinere, nec nisi post longum tempus scientiam ceterarum rerum; ergo (Conf. Thomam p. 1. q. XCIV. a. 3).

PROPOSITIO XIII. *Communicatio scientiae divinitus facta primo homini, si facta asseritur in instanti creationis, vel antequam homo aliquid cogitaverit, ea non per revelationem aut locutionem Dei, sive intrinsecam tantum, sive etiam extrinsecam, sed per simplicem infusionem fieri potuit.*

Revelatio lata quadam significatione accepta, omnem divinam communicationem scientiae significare potest. Quia vero reapse duplex distinguendus est modus huius communicationis, et quia alteri ex his tantum revelationis nomen proprio adhaesit, revelatio presse accepta significat non quamlibet, sed certam quamdam communicationem scientiae. Itaque revelatio divina presse accepta est manifestatio a Deo facta per modum magisterii veritatum, quas credere oportet propter ipsius Dei auctoritatem. Est proinde quaedam locutio Dei ad homines, quae tripliciter fieri potest. Nempe 1° per verba aut analogia signa extrinsecus exhibita excitando mentem ad eas ideas recogitandas ex quibus nova notitia resultat: 2° per eadem signa non extrinsecus exhibita, sed solum in phantasia repraesentata eundem effectum producendo: 3° sine his sensibilibus signis immediata operatione excitando intellectum ad eas ideas recogitandas quae simul compositae novam notitiam exhibeant. Iam vero liquet locutionem hanc, quocumque modo fiat, supponere ideas in mente illius cui Deus loquitur, ut probatum est in praecedentibus: igitur menti parenti quavis idea revelatio proprie dicta fieri nequit.

Quomodo ergo potuit in instanti creationis fieri homini communicatio scientiae? Scholastici, aiunt, per infusionem qui est alter modus communicationis (Thom. 1. c. ad 1^m). Infusio scientiae est productio habitum, seu dispositionum ad actus scientiae per solam Dei virtutem. Habitus scientiae est modus quidam realis intellectus consistens in quadam determinatione qua faciliores ei fiunt actus: quae quidem determinatio plerumque oritur ex praecedentibus actibus. Hic modus realis produci potest a Deo independenter ab actibus praecedentibus. Unde scire per infusionem est habere habitum scientiae sine praecedente disciplina. Posita hac infusione habitum mens determinata quoad exercitium actus ab obiectis percipit statim et faciliter in illis ea quae percipere potest qui scientiam eorum iam obtinuerit. Infusio itaque scientiae est productio habitum non actuum. Haec potuit habere locum in primo homine vel in primo instanti

suae creationis, et fuisse concreatio habituum. Quomodo autem concipi potest quod hac infusione posita elicuerit homo actum fidei? Nimirum erumpens mens illius in actus determinatos a cognitione sensibili, ex cognitis rebus sensibili bus statim, quemadmodum illi qui iam scientiam possident, cognovit Deum esse, et cognoscens Deum cognovit Deo esse credendum, atque deinceps Deo revelanti credidit.

Coroll. 4.^m Ergo absurdum est sententia quae statuit pri-
mum hominem incepisse cogitare mediante divina revela-
tione ipsi proposita extrinsecus per verba.

PROPOSITIO XIV. *Licet daretur non potuisse primum hominem per se sermonem aliquem invenire, perperam tamen ex eo inferretur non potuisse primum hominem per se plurimas ideas et notitias sive metaphysicas, sive morales habere.*

Etenim ad has ideas habendas vocabula audita non sunt necessaria sive ut instrumentum magisterii, sive ut phan-
tasmata, ut probatum est.

PROPOSITIO XV. *Magisterium sociale neque est unicum neque magis necessarium medium acquirendae notitiae veritatum.*

Sane 1° in magisterio sociali quod sermone continetur vel spectantur singula verba seorsim sumpta quae ideas referunt, quaeque ab audiente componi possunt in propositiones, vel spectantur verba simul composita a loquente quae iudicia quoque exhibent. Iam vero si magisterium sociale est unicum medium, eo ipso est nullum. Etenim si medium dicitur prout singulis vocabulis singulas ideas exhibit, quoniam ex his elementis possunt aequae propositiones verae ac falsae componi, qui audit aut legit vocabula nullam veritatem discere poterit quin pariter et errorem discere possit. Si autem dicitur medium quatenus certa synthesi vocabulorum exprimuntur iudicia loquentis, tunc vel societas omnis, omnisque eius pars supponitur infallibilis, vel saltem aliqua pars maior. Primum conciliari nequit cum tot erroribus quos plures homines professi sunt et profitentur: liquet autem esse errores plurimos, vel ex eo quod plurimae sententiae

contradicторiae a diversis hominibus sint propugnatae. Si alterum dicatur, 1° infallibilitas haec quomodo est certa? An quia id iidem homines testantur? Sed foret turpis petitio principii: an alio modo? Sed tunc magisterium sociale non est unicum medium pro omnibus iudiciis. 2° Cum divisae sunt hominum sententiae ita ut nequeat constare pro qua stet maior pars societatis, seu cum in diversis aetatibus oppositae sententiae universaliores fuere, quomodo discerni poterit quaenam sit sententia vera? Si vero societas supponatur fallibilis cum nullam certitudinem gignere possit, nullum erit quo medium assequendae veritatis.

2° Medium cognitionis est id quod res cognoscibiles menti praesentes sistit. Quatuor enumerantur h. e. sensus intimus, sensus externi, ideae et testificatio. Porro magisterium sociale quatenus facta tradit, reddit ad testificationem. Prout vero doctrinas exhibet, est medium extrinsecum dirigen-
s mens ut facilius veritates inveniat, sed supponit certa media et mentis activitatem, quibus mediis et qua activitate posita etiam sine magisterio posset veritas inveniri, quibus non positis nihil posset addisci quolibet etiam magisterio adhibito. Atqui quod est intrinsecum, et quo etiamsi solum sit potest veritatis cognitio acquiri, et sine quo nulla potest veritas cognosci, est magis necessarium illo quod est extrinsecum, et quo solo nihil cognosci potest. Ergo.

PROPOSITIO XVI. *Auctoritas magisterii socialis nequit esse supremum motivum assensus in quamlibet veritatem.*

Liquet ex iis quae dicta sunt in Critica contra systema De Lamennais, et ex iis quoque quae dicta sunt in th. de Evidentia.

PROPOSITIO XVII. *Ut necessitas physica magisterii so-
cialis demonstretur, inepte provocatur ad facta quaedam
hominum sive silvestrium, sive surdorum aut mutorum, at-
que ad methodum humanae educationis.*

Etenim ad prima duo quod spectat deberet ostendi 1° ea facta quae producuntur esse vera, 2° defectum notitiarum in iis dimanasse ex physica impossibilitate rationis, non autem ex quadam impossibilitate morali aut simplici non usu

facultatum; non enim quaestio est de facto, sed de potestate. Atqui 1° difficile est cognoscere cum certitudine an ii homines sylvestres aut surdi, nihil antea cognoverint; tentantur enim per signa quae non bene intelligunt; postquam vero edocti sunt, cum notitiae recentes diversis phantasmatis alligatae sint distinctae magis, et cum notitiae priores propter defectum phantasmatum liberorum quae forte non usurparunt, difficilius memoria retineantur, facile contingere potest ut interrogati respondeant se prius scivisse nihil. Ceterum ex aliis certis experientiis constat homines surdos mutos, antequam edocerentur, habuisse notitias officii, iuris, male et bene facti. 2° Ex theorematis praecedentibus constat quod ex his factis non potest colligi nisi quaedam impossibilitas moralis. Quod vero spectat ad methodum humanae educationis 1° falso supponitur quod primas ideas infantes acquirant ope magisterii. 2° Cum natura vel naturae auctor non solum suppeditet id quod physice est necessarium, sed etiam quod est moraliter et maxime utile hominibus, nequit, ex hac institutione naturae ut filii per parentes educentur, colligi physica necessitas magisterii.

PROPOSITIO XVIII. Ex eo quod humana ratio est dependens et quodammodo passiva; ex eo quod humana ratio nec sit rerum creatrix, nec norma certitudinis aut veritatis: ex eo quod humana cognitione debet congruere humanae naturae quae spiritu et corpore constat, nequaquam consequitur physica necessitas magisterii socialis.

Etenim 1° etiam sine dependentia a vocabulis auditis manet ratio multiplicitate intrinsece dependens. 2° Mens non est simpliciter passiva sed tantum secundum quid h. e. quoad indigentiam determinationis, et quoad necessitatem agendi cum obiectum sufficienter proponitur. 3° Humana ratio eliciendo actum cognitionis non creat res, sed solum se modificat activitate sua. Nec 4° res cognoscendo evadit norma veritatis, aut certitudinis; nam res veras et in se certas supponit non facit: atque ipsa rei veritas seu necessitas veritatis menti manifesta est norma subiectivae certitudinis. 5° Conceptus mentis associati phantasmatis naturalibus vel aliis liberis

phantasmatis praeter verba audita congruunt optime cum humana natura.

PROPOSITIO XIX. Tandem systema quod invehit necessitatem magisterii extrinseci per verba sive ut causae, sive ut conditionis sine qua non, quin conducat ad vindicandam contra materialistas divinam revelationem, huius necessitatem exaggerat, statum quaestionis Ecclesiam inter et Rationalistas pervertit, ordinem naturalem cum supernaturali confundit, ipsamque revelationem divinam impensisibilem facit.

Sane 1° necessitatem revelationis exaggerat qui quod ratio sola per se potest id sine revelatione non posse affirmat; atqui ita se gerunt auctores huius systematis: ergo Probatio minoris petitur ex theorematis praecedentibus.

2° Status quaestionis Ecclesiam inter et rationalistas est utrum sint aliquae veritates quas ut mens humana cognoscatur necesse sit ei manifestari a Deo; item utrum aliquas etiam ex iis veritatibus quas ratio per se invenire potest conveniens sit a Deo hominibus manifestari. Ecclesia negat posse per se humanam rationem veritates omnes invenire, ideoque affirmat necessariam esse divinam revelationem pro aliquibus veritatibus cognoscendis, atque etiam affirmat conveniens esse ut veritates quaedam, licet per se perviae rationi, Dei quoque revelantis auctoritate manifestentur. Contrarium omnino tenent Rationalistae. Atqui ab hoc statu quaestionis diversus est prorsus ille qui statuitur in hoc systemate. Aliud est enim dicere aliquas esse veritates quas humana ratio per se nequit invenire, et aliud dicere notitias omnes praeter puras notiones factorum sensibilium esse humanae menti impossibilis citra divinam revelationem, sive determinate statuere notitias distinctas ordinis moralis et divinitatis esse eas quas humana ratio nequit per se invenire. Cum praesertim Ecclesia et Ecclesiae Doctores hactenus docuerint diserte quod humana ratio citra fidem potest cognoscere tum quod Deus sit, tum quod Deo sit credendum. Conferantur propositiones quatuor quae propositae

sunt subscribendae domino Bonnetty anno 1855; et Constitutio dogmatica Pii IX in Sess. III Conc. Vaticanani Capp. 2 et 4. ac can. 1. §. 2.

3º Ordo intelligibilis naturalis iis veritatibus continetur quas humana mens per proprias vires invenire potest: supernaturalis iis veritatibus quas per proprias vires mens humana invenire nequit, sed indiget divina revelatione. Iam vero admisso systemate quod magisterium sociale adeoque primitiva aliqua divina revelatio necessaria sit ut mens humana cogitet, veritates omnes sunt tales ut mens per se eas invenire non possit, nec eas cognoscere valeat nisi a Deo revelentur. Unus ergo in hoc systemate statuitur ordo intelligibilis, ordo nempe revelationis atque adeo supernaturalis. Verum e contrario cum naturale dicendum sit id quod cum re est necessario connexum et ab eius essentia postulatur, ab intellectu vero qui est facultas cognoscitiva postuletur medium aliquod cognoscendae veritatis, hoc autem medium in hoc systemate sit magisterium et revelatio, quae si spectentur principia horum philosophorum nequit censeri multiplex, sed uniusmodi, hinc eadem revelatio et veritatum revelatarum cognitio erit debita, ideoque naturalis. Scilicet rursus redit rationalismus restitutus ab eo systemate quod ei maxime videbatur adversum. Si autem dicatur quod divina revelatio necessaria est tantummodo ad habendas notitias distinctas divinitatis, spiritus et legum moralium, licet maneant aliquae veritates quae assignari possint ordini naturali, tamen reapse confunditur uterque ordo: nam supernaturalis dicenda esset cognitio distincta Dei et quarumvis legum moralium, haec autem cognitio distincta Dei et aliquarum saltem legum moralium iuxta sensum communem Ecclesiae et certissimam rationem est naturalis.

4º Revelatio est impossibilis si dicatur fieri menti quae antea nihil cognoverit, ut iam probatum est. Ergo admissa sententia quod divina revelatio necessaria sit ad quamvis cognitionem assequendam, ipsa revelatio evadit impossibilis. Si vero dicatur necessaria revelatio ad notitias distinctas Dei et ordinis moralis, quaerimus: cum revelatio accipitur,

vel cognoscitur Deus et eius infallibilis auctoritas et obligatio ei credendi citra eam revelationem quae accipitur, vel secus: si cognoscitur citra eam revelationem, iam habetur notitia distincta Dei et alicuius legis moralis: si non cognoscitur, neque id cognosci poterit per revelationem illam, unde impossibilis fides, atque adeo impossibilis revelatio.

Coroll. Ergo errant 1º qui putant humanam mentem ita esse comparatam ut absque verbo auditu vel alio analogo signo arbitrario quod in ea ideas excitet non possit notitiam ullam intellectualem habere. Errant 2º quoque ii qui putant humanam mentem licet exultam non posse, nisi extrinseco magisterio adiuvetur, notitias ullas quae ad ordinem moralem et religiosum pertinent sibi comparare, vel non posse mentem per se sibi acquirere notitias distinctas Dei, spiritus et legum moralium. Errant 3º ii etiam qui dum concedunt mentem humanam pollere intrinseca sibique propria vi, et per se actuosam esse, contendunt tamen institutionem aliquam socialem requiri tanquam conditionem sine qua non ut possit homo qualis nunc nascitur pervenire ad expeditum rationis usum quo distinctas notitias habeat Dei et officiorum moralium (Conf. P. Chastel *De valore humanae rationis* etc. Ioannem Lupum, *Rationalismus et traditionalismus*).